

PLANTKUNDE: 10 giftige planten voor paarden

Britt Hermans
Lore Nooyens
Zhyndeza Bischoop

Agro- en Biotechnologie
Dierenzorg
Fase 1 – Bodem & Plant

LID VAN

**ASSOCIATIE
KU LEUVEN**

THOMAS
MORE

Jacobskruiskruid

Senecio jacobaea

Morfologie:

Bij jonge planten zien we een dikkere hoofdwortel in de vorm van een penwortel (knolvormige wortel) waarin reservevoedsel is opgestapeld. Het reservevoedsel bestaat hoofdzakelijk uit zetmeel en suikers. De hoofdwortel wordt na \pm 2 jaar vervangen door vele forse, taaie bijwortels vanuit de stengelbasis.

De stengel heeft een verticale groeirichting en is soms groen, soms roodpaars van kleur. De aftakingswijze is dichasiaal sympodiaal. De eindknop van de stengelbasis groeit uit tot een zeer korte, min of meer scheefliggende wortelstok of rizoom.

De eerste bladeren onderaan de plant, ook wel de wortelbladeren genoemd, zijn wortelstandig en vormen een wortelrozet. Deze wortelbladeren zijn eerder spatelvormig met een gelobde bladrand. Naarmate de plant ouder wordt en groeit zullen de bladeren eerder een gedeelde bladrand vertonen in een verspreide bladstand. Het blad bevat één hoofdnerf met vele zijnerf die op verschillende hoogten ontspringen en is dus veernervig. Jacobskruiskruid is eveneens tweezaadlobbig en dus een dicotyl.

De bloemen van het Jacobskruiskruid zijn volkomen en bestaan uit kelkbladeren, kroonbladeren, meeldraden en vruchtbladeren. Daarnaast zijn de bloemen van deze plant meerzijdig symmetrisch. De gele kroonbladeren staan in een krans van ongeveer 13 lintvormige bladeren ingeplant samen met vele buisvormige bloembladeren. De kelkbladeren zullen zich omvormen tot het vruchtpluis.

Jacobskruiskruid is een polygame plant wat betekent dat er zowel eenslachtige als tweeslachtige bloemen zullen voorkomen. Dit betekent dat de plant éénhuizig is. De éénslachtige bloemen kunnen zowel vrouwelijk zijn, waarbij de stamper aanwezig is en de meeldraden ontbreken, maar kunnen ook mannelijk zijn, waarbij het omgekeerde geldt. De tweeslachtige bloemen zullen in het bezit zijn van zowel stampers als meeldraden. De stampers bestaan op hun beurt uit een stijl, twee stempels en een onderstandig vruchtbeginsel. De meeldraden zullen opgebouwd zijn uit 5 meeldraden die vergroeid zijn met elkaar.

Gif:

Alle plantendelen van deze plant bevatten pyrrolizidine-alkaloïden (PA). PA's zijn niet meteen giftig, maar worden pas na opname omgezet tot giftige pyrrolen in de lever.

Symptomen:

De pyrrolen binden zich aan DNA en eiwitten in de lever en veroorzaken leverschade. Acute vergiftiging met relatief grote hoeveelheden PA's veroorzaken acuut leverfalen met typische klinische tekenen, waaronder sloomheid, verhoogde pols- en ademhalingsfrequentie, hepatoencefalopathie (een vergiftiging met lichaamseigen afvalstoffen) met de dood tot gevolg. Is er sprake van een chronische vergiftiging, dan ziet men vooral geelzucht, vermagering en sloomheid van het paard. Daarnaast kan het paard hersengerelateerde symptomen ontwikkelen zoals in cirkels lopen, zwakte in de achterhand, wankelen en zichtstoornissen. Als het paard grote hoeveelheden van de giftige plant heeft opgenomen, dan is de prognose meestal slecht.

Taxus

Taxus baccata

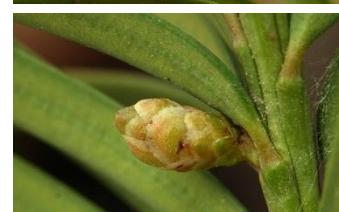

Morfologie:

Taxus heeft een diepgaand wortelstelsel bestaande uit een hoofdwortel, zijwortels en bijwortels. Daarnaast zal de stengel van de plant zich verhouden en zich uiteindelijk omvormen tot een monopediale stam, die vanaf de voet vertakt is in zijstammen. De dunne, schilferende schors is eerst roodbruin, maar wordt later grijsbruin.

De priemvormige bladeren zijn glanzend donkergroen met een gave bladrand. Ze hebben een verspreide bladstand, maar draaien zich zo dat het lijkt alsof ze op een plat vak staan en daardoor twee rijen lijken te vormen.

De struik is een tweehuizige soort, dit wil zeggen dat er zowel mannelijke als vrouwelijke planten bestaan. De mannelijke bloeiwijze ziet eruit als een geel kegeltje, waarin de pollen worden geproduceerd. Ze bestaan uit 6 tot 14 gele meeldraden die wanneer ze rijp zijn hele wolken stuifmeel vrijgeven. De vrouwelijke bloeiwijzen bestaan uit een zijspruitje van een bladokselspruit bedekt met schubben en dragen bovenaan een zaadknop waarin de eicellen geproduceerd worden. Ze lijken sterk op een knop waaruit een twiggje met bladeren kan ontstaan en zijn dus zeer moeilijk te onderscheiden. Als de eicel ontvankelijk is komt er een heel klein druppeltje vocht uit de opening, waaraan het stuifmeel van de mannelijke plant kan blijven kleven.

Gif:

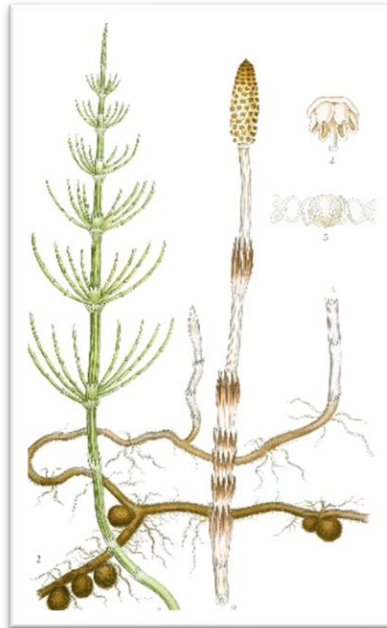
Taxus bevat de gifstoffen taxine en taxicatine wat zich bevindt in de naalden, de zaden en de bast van de plant.

Symptomen:

Deze gifstoffen zijn enorm giftig en kunnen na opname van slechts 100-200 gram taxus al leiden tot de dood binnen het kwartier. Taxine heeft een verlamdend effect op de hartspiercellen, waardoor acute hartstilstand kan ontstaan. Daarnaast treden er door de hartverlamming problemen op met de ademhaling omdat zuurstof niet meer voldoende rondgepompt wordt.

Heermoes

Equisetum arvense

Morfologie:

Heermoes heeft een diepe wortelstok of rizoom bedekt met lichtbruine wollige haren die aan de hand van vertakkingen een groot wortelstokstelsel zal vormen. De plant zal zich via deze wortelstok goed kunnen vestigen in allerlei soorten bodems en zal zich hiermee ook snel kunnen voortplanten. De wortelstok bezit kleine zetmeelrijke knollen die zorgen voor reservevoedsel gedurende de overwintering. Wanneer ze loskomen van de wortelstok kunnen deze knolletjes uitgroeien tot nieuwe planten.

In het voorjaar zullen er vruchtbare stengels groeien uit de wortelstok. Deze stengels hebben geen chlorophyl of bladgroen waardoor ze een lichtbruine tot bleekroze kleur vertonen met bovenaan een sporenaar waaruit de sporen tevoorschijn zullen komen. Een deel van de sporen zal zich omvormen tot mannelijke gameten terwijl het andere deel zich omvormt tot vrouwelijke gameten. Nadat de sporen rijp zijn, zullen de stengels afsterven. Daarnaast zullen er uit de wortelstok ook steriele stengels ontstaan. Deze zijn hol, geled, verticaal gericht en vertonen een monopodiale vertakkingswijze. Op elke overgang van twee leden, waar zich een knoop bevindt, zullen de zijtakken ontspringen. Deze zijtakken zijn eveneens geled en staan in een krans rondom de hoofdstengel met meestal minstens 6 takken per krans. Ook zal er op deze knoop een krans van vergroeide schubben ontstaan. Dit zijn kleine, onvolkomen bladeren die enkel bestaan uit een bladschede. Deze vormen op hun beurt een samengestelde schede rondom de hoofdstengel.

Gif:

De gifstof van heermoes is equisetine. Daarnaast bevat heermoes een anti-thiamine factor, namelijk thiaminase. De plant is minder giftig in het hooi in vergelijking met verse consumptie.

Symptomen:

Door thiaminase wordt vitamine B1 afgebroken in het lichaam wat leidt tot een tekort. Een tekort aan deze vitamine leidt tot hersenschade waarvan er gevolgen optreden zoals verlamingsverschijnselen, een wankelende gang en beven. Paarden die vergiftigd zijn door heermoes vertonen verhoogde prikkelbaarheid, wankelen, verlamming van de achterhand, zijn schrikachtig en vallen om.

Adelaarsvaren

Pteridium aquilinum

Morfologie:

De wortels van de adelaarsvaren zijn rizomen die ondergronds in horizontale richting groeien, deze zullen reservevoedingsstoffen opstapelen. Op de rizomen zitten de bijwortsels. Via de rizomen kunnen de varens onder de grond een sterk vertakt netwerk vormen. Op deze manier kan de varen grote oppervlakte in bezit nemen.

De stengel zal onder de grond, vanuit de uiteinden van rizomen, schuin omhoog groeien. Er wordt gesproken van een opstijgende stengel.

In een eerste fase zijn de bladeren van deze plant opgerold en wollig behaard, in een later stadium verdwijnt deze beharing grotendeels. In die volwassen vorm zijn de bladeren tweevoudig geveerd samengesteld met een gawe tot gelobde bladrand. De bladrand van deze plant is omgerold en het blad is veernervig. De vruchtbare bladeren van de adelaarsvaren krijgen onderaan bladsporen.

Gif:

Een adelaarsvaren bevat verschillende toxines, waaronder thiaminase, cyanogenen glycosiden, pterosine en ptaquiloside. De giftige stoffen bevinden zich vooral in de wortelstok en de jonge bladeren van de plant, maar de gehele plant is giftig en blijft ook giftig wanneer deze zich gedroogd in het hooi bevindt.

Symptomen:

Paarden zijn het meest gevoelig voor de effecten van thiaminase. Jonge paarden zijn hier het meest vatbaar voor. Wanneer er meerdere opeenvolgende dagen van de plant gegeten zou worden, treden er klinische effecten op. Eén van de eerste symptomen is gewichtsverlies, soms zal dit voorafgaan door diarree en weken later wordt dit gevolgd door incoördinatie, vooral van de achterbenen. In een gevorderd stadium worden de dieren steeds zwakker, houden ze het hoofd achterover en verliezen ze uiteindelijk het vermogen om te staan.

Vingerhoedskruid

Digitalis purpurea

Morfologie:

Vingerhoedskruid heeft een wortelnetwerk bestaande uit een hoofdwortel met zijwortels.

De plant heeft een verticaal groeiende stengel. Het is een holle stengel en op de stengel groeien korte, zachte haartjes. De vertakkingswijze voor deze plant is monopodiale vertakking.

De bladeren beginnen te groeien in een rozet en naarmate de stengel zich vormt en groter wordt is er verspreide bladstand zichtbaar. Het blad is elliptisch tot langwerpig van vorm en heeft een gekartelde tot getande bladrand. De bladeren hebben één hoofdnerf met zijnerf op verschillende hoogtes, men spreekt van een veernervig blad.

De bloemen groeien in een aar en kunnen in diverse kleuren voorkomen, zoals lila, roze, lichtgeel en wit. Bij vingerhoedskruid spreekt men van pelorische bloemen, dit houdt in dat de plant naast tweezijdig symmetrische bloemen ook bloemen met meerzijdige symmetrie voortbrengt. De bloemen van deze plant zijn meestal buisvormig. Het zijn volkomen bloemen, alle mogelijk bloeddelen zijn dus aanwezig. De meeldraden en een stamper zijn aanwezig, wat maakt dat het tweeslachtige bloemen zijn. Er komen 4 meeldraden voor die tweemachtig zijn, dit wil zeggen dat er 2 lange en 2 kortere meeldraden zijn. Tot slot bestaat de stamper uit 1 stijl en 2 stempels en heeft deze een bovenstandig vruchtbeginsel.

Gif:

De bladeren van de plant bevatten drie giftige glycosiden: digitoxine, gitoxine en gilatine.

Symptomen:

Voor paarden is 100 tot 200 gram blad al dodelijk, ook gedroogd in hooi. Het gif veroorzaakt maagdarmproblemen, zoals speekselen, braken, koliek en diarree. De dunne darmen kunnen overvuld geraken, waardoor de inhoud terug naar de maag kan lopen en er een groot risico op het scheuren van de maag is. Verder krijgen paarden in een vroeg stadium te maken met een verlaagde hartslag. In een later stadium zal de hartslag net versnellen en onregelmatig worden, wat uiteindelijk leidt tot sterfte.

Robinia of valse acacia

Robinia pseudoacacia

Morfologie:

De Robinia is een loofboom die gemakkelijk tot 20 m hoog kan worden. De boom heeft een groot hartwortelstelsel. Er zijn zowel hoofdwortels die in de verticale richting groeien als zijwortels die in horizontale richting groeien. De wortels bevatten eveneens bijknoppen op de wortels voor wortelopslag.

De stam heeft een diep gegroefde schors die vooral opvallend is bij iets oudere bomen. De aftakingswijze is monopediaal.

De bladeren van de boom staan in een kruisgewijs tegenoverstaande bladstand en zijn veervormig samengesteld. De deelblaadjes staan zijdelings in paren aan de algemene bladsteel. Er is een topbladje aanwezig dus men kan hier spreken over oneven geveerd. De deelblaadjes zelf zijn veernervig: één hoofdnerf met vele zijnerf die op verschillende hoogten ontspringen. Daarnaast zijn ze elliptisch of ovaal van vorm en bezitten ze een gawe bladrand. De steunbladeren die aan de voet van de bladsteel staan zijn vervormd tot bladdoornen.

De Robinia behoort tot de familie van de Vlinderbloemigen. De 5 kroonbladen zijn vlindervormig en wit van kleur. De bloemen groeien in een tros en zijn tweezijdig symmetrisch. De kelk bestaat uit 5 kelktanden en is vaak in tegenstelling tot de verwachte groene kleur eerder rood of oranje van kleur. Een bloem bezit zowel een stamper, bestaande uit een stijl en een stempel met een bovenstandig vruchtbeginsel, alsook 10 meeldraden die vergroeid zijn met elkaar. Hieruit volgt dat de bloemen tweeslachtig en volkomen zijn.

Gif:

Robinia bevat de giftige eiwitten robinine en phasine. De gifstoffen komen vooral voor in de bast, maar alle delen van deze plant zijn giftig voor paarden. Men zal dus ook moeten opletten voor omheiningen gemaakt uit robiniahout.

Symptomen:

Paarden kunnen al ziek worden van slechts 70 gram schors en 150 gram kan de dieren fataal worden. Ongeveer één tot twee uur na opname van de giftige delen kan een paard de eerste klachten al vertonen. Het maagdarmslijmvlies van het paard zal na inname gaan ontsteken. De verschijnselen hiervan kunnen gaan van diarree tot verstopping en kunnen uiteindelijk overgaan in heftige koliek. Daarnaast zal het paard er suf en lusteloos bijstaan en kan soms de achterhand verlamd geraken. Verder kan het consumeren van dit gif leiden tot een onregelmatige hartslag, versnelde ademhaling, zweten, ataxie, zwakte, verwijde pupilstand en andere zenuwverschijnselen door een onderdrukking van het centrale zenuwstelsel. De melkproductie bij zogende merries kan stoppen.

Kruisbladige wolfsmelk

Euphorbia lathyris

Morfologie:

Kruisbladige wolfsmelk heeft zijn naam te danken aan zijn langwerpige driehoekige bladeren die kruisgewijs tegenover elkaar aan de stengel groeien. De bladrand is gaaf. De hoofdnerf is duidelijk waarneembaar door de opvallend lichtere kleur. De zijnerf ontspringen op verschillende hoogten wat betekent dat de plant veernervig is.

De gladde stengel groeit in verticale richting en is blauwgroen van kleur.

De plant heeft hoofd- en zijwortels.

Wolfsmelk heeft onvolkomen schijnbloemen waarvan de kroon- en kelkbladeren ontbreken. De blauwgroene schutbladeren vormen een meertakkig scherm die bij het ontluiken de schijnbloemen onthullen. Deze schijnbloemen zijn tweeslachtig en bestaan uit een stamper en meeldraden. De stamper bestaat uit één stijl en 3 stempels met een bovenstandig vruchtbeginsel. Op dit vruchtbeginsel zijn duidelijke donkere lijnen te zien.

Gif:

De plant bevat wit, giftig melksap dat vrijkomt wanneer de stengel beschadigd is.

Symptomen:

Het sap van deze plant zorgt voor huidirritatie en kan zelfs leiden tot brandwonden wanneer het in contact komt met de huid. Bij inname van deze plant treden er symptomen op zoals slijmvliesirritatie, braken, diarree en een overmatige productie van speeksel.

Doornappel

Datura stramonium

Morfologie:

De doornappel behoort tot de dicotylen. De plant heeft als hoofdwortel een penwortel (knolvormige wortel) met zijwortels. In deze wortel wordt reservevoedsel opgestapeld.

De stengel van deze plant heeft een verticale groeirichting en een dichasiale sympodiale vertakkingswijze.

Bij de plant spreekt men van een eironde tot driehoekige bladvorm waarbij de top spits uitloopt. Bladrand is getand. De nervatuur is veernervig en de bladeren hebben een verspreide bladstand.

De trechtersvormige bloem van deze plant is meerzijdig symmetrisch. Hij bezit 5 spits vergroeide kroonbladeren die omgeven worden door 5 vergroeide kelkbladeren. Het is een volkomen bloem waarbij alle mogelijke bloemdelen aanwezig zijn. De bloem is dus tweeslachtig en bevat meeldraden en een bovenstandige stamper met 1 stijl die 2 stempels bezit.

De doornappel wordt gekenmerkt door zijn stekelige doosvrucht. Binnenin deze vrucht zijn grote, giftige zaden aanwezig.

Gif:

De volledige plant is giftig, maar vooral de zaden in de vrucht zijn het gevaarlijkst. De plant bevat volgende hallucinogene alkaloiden: hyoscyamine, atropine en scopolamine.

Symptomen:

De stoffen in de planten zorgen voor een onderdrukking van het centraal zenuwstelsel en na inname zullen paarden beginnen te hallucineren.

Gouden regen

Laburnum anagyroides

Morfologie:

De wortel van gouden regen bestaat uit een hoofdwortel en zijwortels.

De stengel van deze plant heeft een verticale groeirichting en er is een sympodiale vertakkingswijze zichtbaar. De jonge takken hebben een grijs-groene kleur, wanneer de plant ouder is, vormt er zich een gladde groenbruine schors.

De gouden regen heeft drietallig handvormig samengestelde bladeren met een verspreide bladstand. Hiervan zijn de deelblaadjes veernervig met een elliptische vorm en een gawe bladrand. Langs de onderzijde zijn de bladeren zilverkleurig, zijdeachtig behaard.

De bloemen organiseren zich als een hangende tros van geelbruine vlinderbloemen. Deze bloemen produceren geen nectar, maar geuren sterk. Dat trekt insecten aan. Deze insecten zullen dan optreden als bestuivers. De volkomen bloemen, die 5 kelkbladeren en 5 kroonbladeren bezitten, zijn tweeslachtig. Ze bezit 10 meeldraden en een stamper met een bovenstandig vruchtbeginsel. Het vruchtbeginsel is uit één vruchtblad opgebouwd.

De vruchten zijn lange peulen waarin zeer giftige, zwarte zaden zitten.

Gif:

De volledige plant is giftig, maar vooral met de zaden en de bloemen moet opgepast worden omdat deze giftiger zijn. Deze bevatten namelijk de gifstof cystine.

Symptomen:

Cytisine heeft een impact op de zenuwen van de spieren. Paarden zijn heel gevoelig aan deze plant. Er treden verscheidene symptomen op zoals braakneigingen, hevig zweten, moeite met ademen, spiertrillingen, bloeddrukstijging en verlamming. De verlamming kan sterfte veroorzaken door ademstilstand.

Waterscheerling

Cicuta virosa

Morfologie:

Waterscheerling heeft een wortelstok met bijwortels. De wortelstok is kenmerkend doordat deze hol is en opgedeeld is in verschillende kamertjes door dwarswanden. De functie van de wortelstok is het opstapelen van reservevoeding.

De stengel van deze plant is hol, heeft een verticale groeirichting en een monopodiale vertakking.

De bladeren zijn dubbelgeveerd samengesteld en hebben een gezaagde bladrand. De deelblaadjes zijn lijnvormig met een veernervige nervatuur.

De bloeiwijze is een samengesteld scherm, deze plant behoort dan ook tot de schermbloemigen. De bloemen van waterscheerling bestaan uit 5 kroonbladeren en kelkbladeren. Het zijn volkomen bloemen en ze hebben een stamper en meeldraden. Daaruit volgt dus dat ze tweeslachtig zijn. De stamper van de bloem heeft een onderstandig vruchtbeginsel. Het is een regelmatige, meerzijdig symmetrische bloem.

Gif:

In de wortelstokken van deze plant is een giftig geel sap aanwezig dat gifstof cicutoxine bevat. Vooral de wortel is dus giftig en de stof blijft ook giftig nadat de plant in het hooi verwerkt wordt.

Symptomen:

Binnen een korte tijd na inname kan een paard symptomen zoals nerveus gedrag, verwijde neusgaten, wijde pupillen en coördinatiestoornissen vertonen. Dat komt doordat de stof cicutoxine het verlengde merg in de hersenen aantast. De aantasting leidt tot een verlamming van het ademhalingsstelsel, waardoor het paard een ademstilstand krijgt en overlijdt.

Bronnenlijst

- Cortinovis, C. & Caloni, F. (2013). Epidemiology of intoxication of domestic animals by plants in Europe. *The Veterinary Journal*, 197(2), 163-168. DOI: 10.1016/j.tvjl.2013.03.007
- Cortinovis, C. & Caloni, F. (2015). Alkaloid-containing plants poisonous to cattle and horses in Europe. *Toxins*, 7(12), 5301-5307. DOI: 10.3390/toxins7124884
- Dijkstra, K.M. (2022). *Jakobskruiskruid en Duinkruiskruid – Jacobaea vulgaris*. Geraadpleegd op 27 oktober 2022 via <https://wilde-planten.nl/jakobskruiskruid.htm>
- Dijkstra, K.M. (2022). *Taxus – Taxus baccata*. Geraadpleegd op 26 oktober 2022 via <https://wilde-planten.nl/taxus.htm>
- Dijkstra, K.M. (2022). *Heermoes – Equisetum arvense*. Geraadpleegd op 26 oktober 2022 via <https://wilde-planten.nl/heermoes.htm>
- Dijkstra, K.M. (2022). *Adelaarsvaren – Pteridium aquilinum*. Geraadpleegd op 26 oktober 2022 via <https://wilde-planten.nl/adelaarsvaren.htm>
- Dijkstra, K.M. (2022). *Vingerhoedskruid – Digitalis purpurea*. Geraadpleegd op 27 oktober 2022 via <https://wilde-planten.nl/vingerhoedskruid.htm>
- Dijkstra, K.M. (2022). *Robinia – Robinia pseudoacacia*. Geraadpleegd op 27 oktober 2022 via <https://wilde-planten.nl/robinia.htm>
- Dijkstra, K.M. (2022). *Kruisbladige wolfsmelk – Euphorbia lathyris*. Geraadpleegd op 28 oktober 2022 via <https://wilde-planten.nl/kruisbladigewolfsmelk.htm>
- Dijkstra, K.M. (2022). *Doornappel – Datura stramonium*. Geraadpleegd op 27 oktober 2022 via <https://wilde-planten.nl/doornappel.htm>
- Dijkstra, K.M. (2022). *Goudenregen – Laburnum anagyroides*. Geraadpleegd op 28 oktober 2022 via <https://wilde-planten.nl/goudenregen.htm>
- Dijkstra, K.M. (2022). *Waterscheerling – Cicuta virosa*. Geraadpleegd op 26 oktober 2022 via <https://wilde-planten.nl/waterscheerling.htm>
- Flora van Nederland. (2012). *Heermoes – Equisetum arvense*. Geraadpleegd op 26 oktober 2022 via <https://www.floravannederland.nl/planten/heermoes/>
- Flora van Nederland. (2012). *Jakobskruiskruid – jacobaea vulgaris s. vulgaris*. Geraadpleegd op 27 oktober 2022 via <https://www.floravannederland.nl/planten/jakobskruiskruid/>
- Flora van Nederland. (2013). *Adelaarsvaren – Pteridium aquilinum*. Geraadpleegd op 26 oktober 2022 via <https://www.floravannederland.nl/planten/adelaarsvaren/>
- Flora van Nederland. (2013). *Vingerhoedskruid – Digitalis purpurea*. Geraadpleegd op 27 oktober 2022 via <https://www.floravannederland.nl/planten/vingerhoedskruid/>

- Flora van Nederland. (2014). *Robinia – Robinia pseudoacacia*. Geraadpleegd op 27 oktober 2022 via <https://www.floravannederland.nl/planten/robinia/>
- Flora van Nederland. (2015). *Kruisbladige wolfsmelk – Euphorbia lathyris*. Geraadpleegd op 28 oktober 2022 via https://www.floravannederland.nl/planten/kruisbladige_wolfsmelk
- Flora van Nederland. (2017). *Doornappel – Datura stramonium*. Geraadpleegd op 27 oktober 2022 via <https://www.floravannederland.nl/planten/doornappel>
- Flora van Nederland. (2020). *Goudenregen – Laburnum anagyroides*. Geraadpleegd op 28 oktober 2022 via <https://www.floravannederland.nl/planten/goudenregen>
- Flora van Nederland. (2020). *Taxus – Taxus baccata*. Geraadpleegd op 26 oktober 2022 via <https://www.floravannederland.nl/planten/taxus>
- Levende Have. (2017). *Giftige planten en struiken*. Geraadpleegd op 28 oktober 2022 via <https://www.levendehave.nl/dierenwikis/algemeen/giftige-planten-en-struiken>
- Van Manen, M. (z.d.). *Gevaarlijke bomen en struiken*. Geraadpleegd op 28 oktober 2022 via <https://www.paardenarts.nl/kennisbank/gevaarlijke-bomen-en-struiken/>
- Vandenbroucke, V., Van Pelt, H., De Backer, P. & Croubels, S. (2010). Animal poisonings in Belgium: a review of the past decade. *Vlaams Diergeneeskundig Tijdschrift*, 79(4), 259-268. Geraadpleegd op 20 oktober 2022 via <http://hdl.handle.net/1854/LU-1039067>